

decretum illud, præterquam quod solum fuit Concilii provincialis, antiquius multo esse quam *c. Constitutionem*, in quo nova forma tradita videtur profitendi tacite ante completum annum novitiatus, cum omnibus conditionibus ad talem professionem necessariis, inter quas ponitur perseverantia per triduum, et nulla fit mentio de exercitio actus professorum; ergo juxta hoc jus novum et Pontificium, interpretandum et limitandum est illud antiquius; nullibi enim in jure declaratum est exercitium actus professi æquivalere perseverantiæ tridui, nec etiam est ulla ratio sufficiens, propter quam hoc asseratur. Nam si talis actus statim, seu ante completum triduum factus est, æque inconsideratus seu inconsideratus æstimabitur, ac ipsa professio; nam ob hanc causam requiritur jus tempus saltem trium dierum ad recogitandum et approbandum factum, ideoque non est congrua illa compensatio. Si autem actus ille post expletum triduum factus est, jam supponitur professio consummata, et illud solum est majus quoddam signum obfirmati animi, et moraliter loquendo, nunquam fit statim in tam brevi tempore, et ideo est etiam indicium morale professionis tacitæ jam completæ, non tamen complens illam. Quod etiam confirmare possumus difficultate in superiore puncto posita.

16. *Corollarium*. — Concludo ergo saltem a tempore Bonifacii VIII, auctoris dicti cap. *Constitutionem*, unicam fuisse formam profitendi tacite intra annum novitiatus per suspensionem habitus proprii professorum in ætate legitima cum perseverantia tridui, et cum scientia sufficienti et voluntate libera. Hæc enim omnia in d. c. *Constitutionem* explicantur, et ideo aliæ conditiones, quæ ibi non ponuntur, necessariæ non sunt. Illam vero scientiam ita explicant Sylvester, Angel. et Navarrus, cum Innocentio communiter recepto in d. c. *Vidua*, ut necessarium sit, quod profitens sciat, per talis habitus gestationem tali tempore aut modo, induci professionem. Sed hoc est verum in foro conscientiæ, ut dicam infra; in foro autem exteriori difficile admittetur talis excusatio, quia in illo foro videtur sufficere ut sciat illum habitum esse proprium professorum, et illum voluntarie assumat, et in eo duret; nam in hoc solum fundatur præsumptio tacitæ professionis, et non in ipsomet jure, quod talem professionem constituit aut declaravit. Et ita sentire videntur Panormitanus et alii; quamvis non negave-

rim scientiam hujus juris plurimum augere præsumptionem. Denique advertere oportet in eo c. *Constitutionem*, solum poni conditiones necessarias ex parte profitentis, supponi autem requisitas ex parte religionis, quæ sunt duæ, scilicet, potestas admittendi talem professionem, et voluntas. Et potestas quidem erat tunc in omnibus religionibus, præterquam in Mendicantibus, ut in eodem c. *Constitutionem* declaratur, et supra dictum est, cum de anno probationis ageremus. Voluntas autem extendenda erat per aliquem habentem potestatem admittendi ad professionem, quia quoad hoc eadem est ratio de professione tacita, quæ de expressa, ut omnes citati auctores advertunt; et merito, quia sine consensu utriusque partis sufficienter declarato non potest contractus perfici. Tamen, sicut ex parte profitentis tacita sufficiebat professio, seu traditio, ita ex parte prælati, vel communitatis sufficiebat tacita admissio, quia, scilicet, prælatus ipse, vidente et tacente conventu, habitum professorum dedit, vel quia ipse novitius, vidente et tacente prælato, ipsum habitum assumpsit, et ita per triduum perseveravit.

17. *Quot modis fiat tacita professio expleto novitiatus anno*. — Venio ad secundum modum principalem profitendi tacite post expletum annum novitiatus, in quo possunt etiam varii modi distingui. Primus autem et certior est gestare habitum professorum post expletum probationis annum. Quod dupliciter accidere potest, nam habitus professorum potest esse vel indistinctus ab habitu novitiorum, vel distinctus; quando est prioris generis, necesse est per integrum annum et adhuc amplius illum gestare. Quando vero est posterioris generis, necesse est ad hunc professionis modum post expletum annum illum suscipere; ita sumitur ex c. 4 de Regular., in 6, in quo textu nonnulla observanda sunt. Primum est hunc annum debere totum integrum computari post expletos annos pubertatis. Itaque, licet quis recipiat hujusmodi habitum ante decimum quartum annum ætatis expletum, totum illud tempus antecedens non computatur cum anno probationis, sed debet inchoari a principio decimi quarti anni, ita ut professio expleto decimo quinto anno consummetur, quod notavit Palae., in 4, dist. 38, disput. 1, sub 3 conel.; quamvis enim in superioribus dictum sit, professionem expressam valide fieri posse, statim ac annus decimus quartus ætatis expletur, juxta jus antiquum, et con-

sequenter probationis annum posse fieri in anno proxime antecedente, nihilominus ad professionem tacitam perseverantia unius anni sub habitu religionis requiritur ex vi illius decreti, ut totus hic annus post expletam pubertatem transigatur. Cujus ratio reddi potest, quia in hoc genere professionis tacitæ signum expressivum ejus, non in uno, vel alio momento, sed quasi per discursum totius anni exhibetur, et ideo postulatur ut habitus ille deferatur per totum integrum annum in ætate perfecta, in qua secundum jus existimatur aliquis sufficiens ad perfecte deliberandum.

18. Secundo observandum est, in hoc jure solum requiri ut per annum integrum talis habitus deferatur; unde recte colligit Sylvester supra, cum Summa Rosell., contra Palud. et Angelum, non requiri ut ultra annum deferatur etiam per diem, nisi aliqui annus ex se aliunde illum habeat juxta communem computationem, ut est annus bissextilis. Ratio est, quia textus solum dixit, *per annum*; ergo in primo momento, in quo impletur annus, consummatur professio. Tertio, postulatur in eodem textu ut habitus talis sit, ut in eo professi et novitii non distinguantur; nam si habitus novitiorum sit distinctus ab habitu professorum, deferendo illum per annum vel majus tempus, nunquam fit professio tacita, quia nunquam sufficiens signum exhibetur assumptionis talis status. Potest autem habitus professorum distingui ab habitu novitiorum, vel exterius et sensibilibus, vel in figura, vel in colore, vel alio sensibili signo, aut quasi spiritualiter et insensibilibus, scilicet in aliqua benedictione. Declaratur ergo in d. c. 4, § *Distinctos*, oportere ut habitus professorum neutro modo distinctus sit, nam si vel in sola benedictione distinguantur, id satis est ad impediendum hunc modum professionis tacitæ. Tamen quoad hanc partem hoc jus limitatum est per Clem. *Eos*, de Regul., in qua sic habetur: *Nisi hujusmodi habitus in colore, scissura vel forma se distinctum patenter exhibeat ab habitu professorum*. Igitur si in sola benedictione distinguantur, id non obstat quominus professio tacita fiat.

19. *Instantia*. — *Diluitur*. — Dices: ergo juxta illud novum jus susceptio habitus professorum proprii, distincti vero in sola benedictione, non sufficeret ad professionem tacite faciendam ante expletum annum novitiatus, quia jam ille non censetur habitus distinctus, sed communis. Respondetur negando consequentiam, quia ille textus solum addidit limi-

tationem illam quoad alium modum professionis tacitæ, et extendendus non est, ut ibi notat glossa, quam bene confirmat Navar., quia textus ille noluit restringere, sed potius ampliare professionem, et ideo voluit ut fieret illo modo per habitum publice indistinctum, etiamsi haberet occultam differentiam; at si hoc extenderetur ad alium modum professionis tacitæ, restringeretur professio, quia non posset fieri per professionem habitus distincti occulte, sicut antea poterat, juxta c. *Statuimus*, de Regular.

20. Quarto, observo in prædicto c. 4, distinctionem quamdam fieri inter eos, qui ante pubertatis annos expletos, vel post illos communem religiois habitum suscipiunt. Ad quam differentiam assignandam alia distinctio communis habitus ibi supponitur: aliquando enim ita est communis professio et novitiatus, ut illi soli eo utantur; aliquando vero non solum illis, sed etiam aliis cum eis degentibus, qui nec professi, nec novitii sunt, communis est, et brevitatis causa dici potest communissimus. Est ergo differentia, quod si quis ante pubertatem suscipiat habitum communissimum, licet illum deferat per annum integrum post pubertatem, non censetur tacite professus, sed oportet ut habitus ab illo susceptus sit tantum communis; at vero si quis suscipiat habitum in pubere ætate, etiamsi habitus ille communissimus sit, fiet tacite professus per annum integrum illum deferendo. Cujus differentiae ratio fuisse videtur, quia impuberes semper censentur operari cum imperfecta deliberatione; et ideo si communissimum habitum recipiant, non statim præsumitur quod ex intentione status religiosi illum sumpserint, quod secus est in homine jam pubere. Hæc nihilominus differentia sublata censetur, nam in ea indifferenter sic statuitur: *Eos, qui deinceps in discretionis constituti ætate novitiorum habitum in aliqua religione per annum portaverint, hoc ipso religionem illam decernimus esse professos*, quando, scilicet, habitus est indistinctus modo supra dicto; cum enim ibi Pontifex nihil distinguat, sed absolute loquatur de omnibus qui portaverint, et non dixerit: Qui receperint, videtur plane distinctionem seu differentiam illam abstulisse. Atque ita illum textum intellexit Navar., in dict. comment. 4, de Regular., n. 74, et citat glossam receptam in eadem Clement. Sed, licet glossa referat hanc sententiam, illam tamen non sequitur, imo ait: *Sed non credo quod hæc decretalis illud corrigat, quod probat*

littera supra novitiorum habitum; facit cap. *Cum expediat*, de Elect., in 6, scilicet, quia correctio jurium vitanda est quoad fieri possit: potest autem hic vitari, quia recte intelligitur dicta Clement. de habitu communi, et non communissimo, et ad hoc recte ponderatur illa particula, *habitus novitiorum*; si enim habitus esset adeo communis, ut alii etiam non novitii nec professi illo uterentur, non diceretur proprie habitus novitiorum. Et hanc sententiam sequitur Panormitanus ibi, mihi que magis probatur.

21. *Dubium an requiratur habitus proprius professorum.*—Præter hæc nihil aliud invenio in jure statutum de hac tacita professione. Posset autem, juxta tractata circa priorem modum tacitæ professionis, dubitari an exercere actus professorum per annum integrum absque habitu illorum, sed cum habitu solum proprio novitiorum, et patenter distincto, sufficiat ad professionem tacitam faciendam. Sed hæc dubitatio jam locum non habet, suppositis quæ diximus: nam sine habitu professorum nullus actus sufficit, nec de hoc usu seu exercitio talium actuum etiam per annum fit in jure aliqua mentio; sine juris autem fundamento, nihil in hoc possumus affirmare, ut dixi. Accedit, quod si actus ita convenienter professis, ut sint etiam communes novitiis, manifestum est communicationem in illis per annum, et per viginti annos, sine habitu professorum saltem communi, vel communissimo, non sufficere ad professionem tacitam, ut glossæ et interpretes circa dicta jura, Sylvest., Navar. et alii locis citatis, tanquam certum supponunt. Si vero actus sunt proprii professorum, vel unus sufficit juxta opinionem quamdam superius tractatam, vel si unus sine habitu professorum non sufficit, ut verius putamus, nec multiplicatio quælibet sufficet, quia nullum est jus de uno casu potius quam de alio, neque etiam ratio sufficiens. Sicut autem actus professorum per se non sufficiunt, ita neque necessarii sunt, nam in dictis decretis nulla eorum fit mentio, sed solum postulatur ut habitus per annum deferatur. Additur vero hæc particula, *in religione*, ut patet in d. Clement. *Eos qui*, ex qua colligunt aliqui, oportere ut habitus ille intra monasterium feratur, ut significat glos. ibi, et latius Sylvester, *Religio*, 3, q. 49, citans Panormitanum, in c. *Ex rescripto*, de Jurejur. Recte tamen explicatur ab eodem hoc non esse intelligendum quasi materialiter de existentia intra claustrum, nam sufficit deferre habitum sub obe-

dientia religionis, et in ordine ad incorporationem cum illa, hoc enim est formaliter deferre in religione; quod etiam Navarrus adnotavit. Quapropter necesse non est hanc ponere ut specialem conditionem necessariam ad hanc professionem tacitam, tum quia communis est omni professioni, ut sic, sive sit tacita, sive expressa; tum etiam quia continetur sub alio jam proposita, scilicet, quod omnis professio tacita requirit acceptionem ex parte religionis; hæc enim esse non potest, nisi sub obedientia ejus habitus deferatur.

22. *Secundus modus profitendi tacite.*—Præter hos modos tacite profitendi assignari solet alius, quem aliqui putant olim fuisse observatum, scilicet per solam susceptionem cujuscumque habitus religionis, etiam proprii novitiorum, si post publicum votum simplex religionis et relinquendi seculum assumatur; ita enim colligitur ex c. *Consulti*, de Regular., ubi proponitur quæstio, an qui sumpsit habitum novitii, possit ante professionem emissam infra tempus probationis licite exire. Respondet autem Innocentius sub distinctione; nam aut ille, qui conversus est, proposuit absolute vitam mutare, vel simpliciter ad probandum ingressus est; et omisso posteriori casu, in quo non est difficultas, in priori ait Pontifex: *Debet, ut regulariter vivat, ad laxiorem saltem regulam pertransire*. Quibus verbis significat illum fuisse tacite professum; nam ille est effectus proprius tacitæ professionis, ut infra declarabo, et tamen illa professio dicitur fieri per solam assumptionem habitus novitii, etiamsi sit omnino proprius, et distinctissimus ab habitu professorum, ut ibi glossa significat, et patet ex absoluta appellatione sine illa restrictione. Præterea hoc ipsum indicatur in c. *Statuimus*, eod. tit., ibi: *Nisi evidenter appareat, quod talis voluerit absolute vitam mutare, et in religione perpetuo Domino deservire*, ubi hunc ponit tanquam tertium casum, in quo post susceptum habitum religionis non licet ad seculum redire. Primus autem fuerat de eo qui expresse est professus; alius de illo qui habitum suscepit, qui dari profitentibus solet; ergo in illo tertio sermo est de illo, qui suscipiendo quemcumque habitum, etiam novitiorum, propter propositum mutandi vitam censetur statim professus, nam ibi judicatur tam ligatus et addictus statui religioso, sicut alii. Et ideo pro ratione statim subjungitur, *cum quilibet renuntiare valeat ei, quod pro se nascitur introductum*; quod ibi dictum videtur propter tempus probationis; significatur ergo

in eo casu fieri aliquem vere professum, et renuntiasse juri suo. Eadem sententia confirmari potest ex c. *Non solum*, de Regular., in 6, ubi hic casus æquiparatur præcedentibus de professione expressa, vel de tacita per susceptionem habitus religiosi. Idem significatur in c. *Beneficium*, eod. tit. et lib., ubi etiam æquiparat hunc casum cum professione quoad hoc, ut si suscipiens habitum religionis aliquod habeat beneficium, posset statim alteri conferre. Ad idem afferri solet c. *Super eo*, de Regular.; sed ibi per habitum religionis recte potest intelligi habitus professorum. In superioribus autem juribus per propositum mutandi vitam, nihil videtur posse intelligi nisi votum simplex religionis, quia solum propositum non sufficit, ut in principio de voto in communi ostendi; votum etiam solemne non est, alioquin esset professio expressa; ergo solum esse potest votum simplex.

23. *Votum simplex religionis nunquam solemnizatur.*—Hanc sententiam sic expositam tenuerunt multi Canonistæ, asserentes votum simplex intrandi certam religionem solemnizari suscipiendo habitum illius, etiam novitiorum proprium, ita ut eo ipso talis persona inhabilis maneat ad matrimonium, et si antea contraxerat matrimonium ratum, illud statim dissolvatur, et alter conjux liber maneat; ita sentit Joan. Andr., in d. c. *Consulti*, referens Hostiens. et Innoc., et alios; idem in c. *Meminimus*, Qui cler. vel vovent. Idem tenuerunt Dominic., Imol. et Geminian., in c. penult. de Regular., in 6. Verumtamen hæc sententia ita generaliter intellecta, adeo videtur mihi rectæ rationi repugnare, ut verisimile mihi non sit fuisse hanc mentem Pontificum in prædictis juribus; unde cum verba eorum non cogant ut hunc sensum amplectamur, alius probabilior erit inquirendus. Ratio autem est, quia votum simplex intrandi religionem nunquam solemnizatur, tum quia sola vota paupertatis, castitatis et obedientiæ solemnizantur per ordinariam professionem jure communi et antiquo, votum autem simplex intrandi religionem est longe diversum ab his; tum etiam quia potius tali voto repugnat solemnitas, quia nec est traditio, nec est conjunctum traditioni; sed potius quando fit traditio et votum solemne, illud votum impletur, et desinit esse; imo aliquando licet non impleatur, finitur, ut in casu dict. c. penult., de Regular., in 6.

24. *Primum effugium præcluditur.*—Primo, ex parte religiosi.—Secundum effugium

diluitur.—Dicetur fortasse illud votum dici solemnizari dicto modo, non quia ipsum manens fiat solemne, sed quia illi succedit votum solemne. Sed hoc nihil aliud est quam dicere tunc fieri professionem tacitam. Contra quod obstat primo, quia nullum ibi intervenit signum externum sufficienter indicans professionem vel ex parte religiosi, vel ex parte religionis; non est ergo illa professio tacita. Consequentia patet, quia cum professio includat contractum humanum, essentialiter requirit mutuum consensum aliquo sensibili signo sufficienter expressum. Antecedens autem quoad priorem partem probatur, quia ibi nullum est signum externum ex parte religiosi, nisi habitus novitiorum voluntarie sumptus; ille autem habitus non est signum professionis, sed probationis. Dicetur fortasse in non habentibus votum simplex religionis id esse verum; tamen in habentibus eo ipso esse signum professionis, quia cum prius jam promiserint, censentur postea implere promissum, et ideo se tradere ac profiteri. Sed imprimis hoc non est verisimile nec probabile, quando prius votum solum fuit absolute intrandi talem religionem, quia, ut supra diximus cum D. Thoma, tale votum non est votum profitendi, sed simpliciter intrandi, et ideo impletur bona fide intrando ad probationem; ergo tunc nullum est verum indicium voluntatis profitendi per solam assumptionem habitus novitiorum, nec ille debet esse pejoris conditionis, quam illi qui sine voto ingrediuntur, cum revera nihil plus faciat quam illi, sed idem ex majori obligatione. Si autem votum præcedens fuisset de profitenda religione, haberet illud indicium majus fundamentum, non tamen sufficiens, ut præsumptio juris, quæ in tam gravi negotio debet esse vehemens, in illo fundetur. Primo quidem, quia valde probabilis opinio est, etiam in eo casu non obligari hominem ad perseverandum in omni eventu in tali religione, sed posse eam sine culpa relinquere, si eam experiatur sibi nimis acerbam et incommodam, quia quantumvis prius votum videatur fuisse de perseverantia in religione, semper habet conditionem subintellectam secundum formam seu ordinationem juris; ergo non est cur censeatur talis persona profiteri statim ac suscipit habitum novitiorum, neque amplius ligari quam antea erat, Et ideo non satis est respondere per talem professionem non ita ligari quin possit ad laxiorem transire, si illam sentiat sibi incommodam; hoc, inquam, non

est satis, quia si ille tantum vovit illam religionem in particulari, et in illa invenit sufficientem excusationem, non tenetur aliam adire, etiam laxiorem, ex vi prioris voti; ergo non est cur præsumamus illum voluisse amplius se obligare propter solam susceptionem habitus novitiorum. Item, quia si experiatur se inhabilem, vel valde difficilem ad statum religiosum, ut sic, vel quia moraliter non potest esse continens, vel quia experitur se nimis debilem ad communem vitam religiosorum, certe tunc nec ad laxiorem religionem transire tenetur, etiamsi votum religionis in communi vovisset; non est ergo unde præsumatur ita se voluisse ligare. Tum denique quia, licet admitteremus aliam opinionem asserentem illud votum obligare absolute ad perseverandum ac profitendum, nihilominus certum est non obligare nisi ad profitendum tempore, et ordine ab Ecclesia statuto; cur ergo præsumatur voluisse anticipare tempus, et mutare ordinem, aut renuntiare juri suo? Nam, esto non valeat sua auctoritate licite retrocedere, nihilominus potest velle non statim immutabiliter, vel indispensabiliter, ut sic dicam, obligari; sed prius experiri religionem, ut si minus sibi convenientem eam invenerit, vel per dispensationem, vel per providentiam ejusdem religionis, vel alio convenienti modo, possit sibi consulere; non est ergo rationabilis illa præsumptio, etiam ex parte religiosi.

25. *Probatur secundo ex parte religionis.*— Multo autem minus verisimilis ex parte religionis, quia illa nullum signum exhibet acceptandi talem personam ad statum religiosum, et veram unionem secum, sed solum ad probationem, nihil enim amplius indicat dando habitum novitiorum. Nec vero ex parte religionis quidquam refert votum simplex prius factum a novitio, in quocumque sensu factum sit, id est, sive de intrando, sive de profitendo, quia hoc nullam obligationem inducit vel imponit ipsi religioni, sed tam libere potest illum dimittere, si sibi non probetur ac quemlibet alium novitium; neque est ulla ratio fingendi ipsam sponte voluisse se amplius obligare. Atque ita saltem ex hoc capite ibi non fieri professionem veram, nec personam illam manere inhabilem ad matrimonium, nec dissolvi matrimonium ratum, si præcessit, tenet Cardin., quem sequitur Panormitanus, in d. c. *Consulti*. Quam sententiam sequuntur Sylvest., verb. *Religio*, 3 et 5; et Angel., verb. *Novitius*, n. 12, in fin., qui ci-

tat c. *Ex transmissa*, de Renunt., ubi quidam post votum religionis habitum susceptum, et post aliquod tempus egressus, supponitur non esse religiosus, sed secularis clericus. Idem tenet Navar., Comment. 4, de Regular., n. 74. Et potest etiam sumi ex c. *Gonsaldus*, 17, q. 2; et sumitur ex D. Thoma, in 4, d. 38, q. 1, art. 2, q. 3, ad 2, ubi generaliter ait: *Per habitum qui solet dari non professis, non sufficit ad solemnizandum votum, etiam prius emissum.*

26. Ad prædicta ergo jura supra responsum est cum eisdem auctoribus, per propositum mutandi vitam, significari quidem votum simplex religionis, quod dici potest aliquo modo solemnizari per susceptionem habitus novitiorum publice factam cum sufficiente demonstratione talis propositi ac voti, ut in eisdem juribus supponitur; solemnizari, inquam, dici potest, non propria solemnitate legali, seu substantiali, qualis est in professione, sed solum solemnitate accidentali, quatenus votum illud per illam susceptionem habitus fit publicum in foro Ecclesie, et ideo obligatur talis homo ab eadem Ecclesia ad implendum suum votum, non quia jam religiosus sit, sed quia ex priori promissione obligatus mansit. Quæ quidem responsio non caret difficultatibus, quia si illud votum tantum simplex fuit, videri potest jam sufficienter expletum, bona fide intrando et probando. Respondetur autem vel ibi supponi illud votum fuisse de perseverando in perpetuum, ut verba illorum decretorum indicant, et ideo non judicari sufficienter impletum; vel certe supponi fuisse votum religionis absolute, et ideo manere obligationem ingrediendi aliam religionem, saltem laxiorem. Denique responsio hæc videtur necessario admittenda, quia in eisdem juribus ponitur hoc membrum tanquam distinctum a professione tacita et expressa, et ideo non videtur illa obligatio posse oriri nisi ex voto simplici.

27. Alia vero responsio nunc occurrit, scilicet, ibi per propositum mutandi vitam non intelligi solum votum simplex Deo factum, sed habens conjunctam aliquam promissionem, vel oblationem factam ipsi religioni, quæ quidem non acceptabatur ab ipsa religione, et ideo nec faciebat hominem professum, neque obligabat ad talem religionem in particulari; acceptabatur autem ab Ecclesia veluti ipso jure, et ideo obligabat ad suscipiendum statum religiosum, saltem in laxiori religione. Fit autem hæc interpretatio verisimilis, tum ex ver-

bis ipsorum jurium; tum etiam quia ex puro voto simplici religionis non videtur quis posse obligari ad perseverandum in aliqua religione etiam laxiori, nisi intercesserit aliqua major causa obligationis respectu Ecclesie. Unde quia hic modus obligationis jam non est in usu, ideo propter votum simplex religionis, nunquam cogitur ab Ecclesia redire ad aliquam religionem ille, qui tantum habitum novitiorum suscepit, et ante professionem illum relinquit. Neque in hac interpretatione invenio difficultatem specialem, quamvis incerta sit.

CAPUT XX.

QUIBUS MODIS FIAT PROFESSIO TACITA POST CONCILIUM TRIDENTINUM.

1. *Post Concilium Tridentinum non fit professio tacita intra annum probationis.*— Superest dicendum quæ ratio professionis tacitæ nunc locum habeat post Concilium Tridentinum, nam in principio hujus libri, ostendimus professionem tacitam non fuisse omnino exclusam per dictum Concilium, quia nec expresse illam aliquando annullavit, neque ex aliis ejus decretis id necessario sequitur, ut videlicet. Duo igitur dicenda videntur: primum est post Concilium Tridentinum jam non habere locum professionem tacitam intra annum probationis, seu quæ integrum probationis annum non supponat. Hoc certum est, tum quia professio expressa antea facta non valet post Concilium Tridentinum; ergo multo minus tacita; tum quia Concilium simpliciter dixit: *Professio antea facta sit nulla*; ergo omnem professionem includit. Et ita declarant Cardinales, et est res certa et indubitata, quia jam nemo potest renuntiare annum probationis, ut supra dixi.

2. *Anno probationis finito, potest fieri tacita professio.*— Secundo dicendum est, professionem tacitam, quæ fit seu consummatur anno probationis expleto, habere locum post Concilium Tridentinum. Tenet Navar., in dict. comment. 4, de Regul., n. 73. Probatur primo a sufficienti divisione, quia non est professio tacita nisi ante vel post completum annum novitatus; ergo altera illarum habet locum post Concilium; nam ostensum est non omnem professionem tacitam ab ipso esse revocatam; sed intra novitatus annum non habet locum; ergo postea. Item, quia quidquid Concilium specialiter postulavit ad valorem professionis, servari potest in hac professione tacita; ergo, si illa

serventur, quoad reliqua professio esse poterit tacita ex antiquo jure. Antecedens patet, quia imprimis jam supponitur impleta conditio de anno probationis; deinde supponimus personam etiam esse in ætate a Concilio requisita, scilicet sexdecim annorum; sed Concilium non postulat alias speciales condiciones; ergo. Dices: saltem in professione monialium statuit Concilium, cap. 17, ut præcedant quædam diligentia, quæ in tacita professione locum non habent. Respondetur illas circumstantias non esse de substantia seu valore professionis, et ideo quamvis omittantur, validam esse professionem expressam monialium, ac proinde etiam tacitam, ut bene adnotavit Palac., in 4, d. 38, disput. 1, post tertiam concl.; et Sanchez., lib. 4, de Voto, cap. 18, a num. 32. Præterquam quod non videtur repugnare ut, post præmissam illam diligentiam, quam Concilium postulat, non sequatur expressa, sed tacita professio.

3. *Quomodo fieri possit professio tacita, juxta dicta cap. 19, num. 17.*— *Requiritur positivus consensus ut professio sit valida.*— Tertio dicendum est, servatis illis circumstantiis integri anni probationis, et ætatis sexdecim annorum, professionem tacitam nunc fieri posse illis duobus modis supra tractatis, et non aliis. Declaratur prior pars affirmans, nam ubi fuerit distinctio sufficiens inter habitum professorum et novitiorum, si quis, completo anno probationis, et decimo sexto anno ætatis, sponte habitum professorum assumat, professus judicandus est, dummodo ex parte religionis tacita acceptatio non desit, ut supra explicatum est. Ratio est, quia juxta antiquum jus hoc erat signum sufficiens professionis, etiam intra annum novitatus; ergo multo magis post completum illum annum; sed quoad hanc partem non est hoc jus revocatum per Concilium Tridentinum; ergo nunc etiam est illud signum sufficiens: ergo judicanda illa est tacita professio. Dico autem *judicanda est*, quia hic magis agimus de sufficientia externi signi, et præsumptione in illo fundata, quam de rei veritate et existentia, quæ pendet ex consensu interiori, cui in foro conscientie creditur, non in externo, argum. cap. *Vidua*, de Regular. Imo addit Navar. supra, vers. *Quoniam autem*, non satis esse ut quis non habeat contrarium dissensum, seu animum non profitendi, sed necessarium esse ut habeat positivum animum profitendi, quia si quis negative se habeat, neutram voluntatem habendo, sed solum sumendo illum habitum gratia ali-